

Matkalippujen hinnat vuonna 2021

390/02.02.00.00/2020 [Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2021-2023]

Hallitus § 169

Esittelijä Toimitusjohtaja Suvi Rihtniemi
Valmistelijat Osastonjohtaja Mari Flink, p. 040 715 0440 ja
johtava tariffisuunnittelija Jarmo Riikonen, p. 4766 4364

HSL laatii vuosittain ehdotuksen taloussuunnitelmaksi, joka sisältää mm. tariffien muutoksia koskevat suunnitelmat. Tänä vuonna lipputuloennusteen arviointi on ollut poikkeuksellisen haastavaa koronapandemian vuoksi, joka on laskenut merkittävästi joukkoliikenteen käyttöä. HSL on laatinut kolme eri skenaariota vuodelle 2021, joiden perusteella joukkoliikenteen käyttöaste on -25 - -50 % alhaisempi kuin vuonna 2019. Vuoden 2021 talousarvio on laskettu keskimäisen -35 % skenaarion mukaan. Skenaarion toteutuminen tarkoittaa, että vuoden 2021 lipputulokertymä on noin 255 miljoonaa eli noin 130 miljoonaa euroa alhaisempi kuin vuonna 2019.

Koronan aiheuttaman taloudellisen tilanteen takia HSL esittää 3 euron hinnankorotusta kaikkiin normaalihintaisiin 30 päivän kausilippuihin. Vastaavasti HSL esittää hinnanalennusta vuosilippuihin: 360 päivän lippuun ja jatkuvaan säästötilaukseen. Käytännössä vuosilipun hinta tippuu samalle tasolle kuin 10 kuukauden tavallinen kausilippu. Alennuksella pyritään kannustamaan asiakkaita käyttämään joukkoliikennettä myös vapaa-ajan ja ostos- ja asiointimatkojen liikkumistarpeissa. 14 päivän kausilippu laajenee matkakortin lisäksi myös HSL-sovellukseen.

HSL esittää, että kerta- ja vuorokausilippujen hinnat pysyvät ennallaan. Vuorokausilippujen valikoima laajenee 1-7 vuorokaudesta 1-13 vuorokauteen. Kuljettajalipun kysyntä oli ennen koronaa alle 1 % HSL:n kokonaisympäristöstä, ja korona-aikana tuotetta ei ole ollut käytössä. HSL esittää, että erillinen käteisellä maksettava kuljettajalippu jää pois käytöstä.

70+-vuotiaiden alennusta esitetään toteutettavaksi päiväkertalippujen sijaan kausilippuihin samansuuruisena kuin opiskelijoilla (-45%). Yli 70-vuotiaiden osuus Helsingin seudulla kasvaa vahvasti ja tässä ikäryhmässä joukkoliikenteen käyttö on vähäisempää kuin muilla. Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vanhusneuvostot ovat esittäneet (22.10.2019), että HSL tarjoaisi senioreille kokoaikaisen alennuksen, joka kannustaisi eläkeläisiä vähentämään automatkoja, parantaisi liikenneturvallisuutta ja vähentäisi päästöjä. Seniorialennuksen siirtämien kertalipuista kausilippuihin edistää HSL:n strategisia tavoitteita kestävästä liikkumisesta.

Esitettyjen muutosten vaikutuksen myötä lipputulokertymä vuodelle 2021 arvioidaan olevan 255 miljoonaa euroa keskimääräisen korotusprosentin ollessa 3,8%. Eri tuotteissa hintamuutokset ovat vaihtelevat ja voivat olla erisuuntaiset. Pandemian seurauksena lipputulokertymä voi kuitenkin poiketa huomattavasti arvioidusta.

Uudet hinnat otetaan käyttöön vuoden alussa. Tarkka muutospäivä on riippuvainen myyntijärjestelmien päivittymisestä uuteen tarffiin. HSL selvittää lisäksi Helsingin ja Espoon kaupunkien ehdotusta siitä, että HSL myisi lippuja yritysmarkkinoille kuluttajahintoja edullisemmin.

Tarkastusmaksu

Joukkoliikenteen tarkastusmaksua ehdotetaan korotettavaksi 80 eurosta 100 euroon. Joukkoliikenteen tarkastusmaksu on pysynyt ennallaan yli kymmenen vuoden ajan vuodesta 2007 alkaen. Esitetty tarkastusmaksu on kohtuullinen verrattuna muiden pohjoismaiden pääkaupunkiseuduilla voimassa oleviin tarkastusmaksuihin (100–155 euroa). Liputta matkustamisen vuoksi HSL:ltä jää saamatta lipputuloja 8-10 milj. euroa vuodessa. Liputta matkustaminen on myös korona-aikana selvästi yleistynyt 3 % tasosta yli 4 %:iin. HSL-liikenteessä yleistyy avorahastus runkobussiverkoston laajenemisen myötä. Avorahastus helpottaa liikkumista, mutta avorahastuksen piirissä liputta matkustaminen on huomattavasti yleisempää kuin normaalissa bussiliikenteessä. Joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain (469/1979) 5 §:n mukaan tarkastusmaksu voidaan vahvistaa enintään 40 kertaa niin suureksi kuin linja-autoliikenteen alin aikuisten kertamaksu. Vuonna 2021 alin aikuisten kertalipun hinta HSL-alueen joukkoliikenteessä on 2,80 euroa.

Ehdotus

Hallitus päättää

- a) että matkalippujen arvonlisäverolliset hinnat ovat liitteessä esitetyn mukaiset; sekä
- b) esittää liikenne- ja viestintäministeriölle, että HSL-alueen joukkoliikenteen tarkastusmaksuksi säädetään 100 euroa.

Päätös tarkastetaan kokouksessa.

Käsittely

Jäsen Kristian Rehnström saapui pykälän käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa klo 9.11.

Palautusehdotukset

Käsittelyn aikana jäsen Hanna Mithiku ehdotti asian palauttamista käsittelyyn jäsen Antti Aarnion kannattamana. Palautusehdotus kuului seuraavasti: ”Asia palautetaan valmisteluun siten että suunniteltuja lippujen hintojen korotuksia ei toteuteta. Lippujen hintojen määrittelyssä tulee myös huomioida valtion myöntämä lisätuki joukkoliikenteelle. Epävarmassa tilanteessa toimenpiteet pitää suunnitella niin, että ne tukevat joukkoliikenteen/kestävän liikkumisen kulkutapaosuuden kasvua, eivät vähennä sitä. Lisäksi 70+-vuotiaiden alennusta ei päätetä esityksen mukaisesti, vaan esitys palautetaan tältä osin uudelleen valmisteltavaksi. HSL:n jäsenkuntien vanhusneuvostoilta pyydetään lausunnot siitä, onko nykymalli (alennus kertalipusta) vai esitetty uudistus (alennus kausilipusta) 70+-vuotiaiden näkökulmasta parempi. Hallitus päättää asiasta tämän jälkeen. Alennus 70+-vuotiaiden kertalippuihin jatkuu toistaiseksi.”

Käsittelyn aikana jäsen Amanda Pasanen ehdotti asian palauttamista käsittelyyn varajäsen Saara Hyrkön kannattamana. Palautusehdotus kuului seuraavasti: ”Asia palautetaan valmisteluun siten että suunniteltuja lippujen hintojen korotuksia ei toteuteta. Lippujen hintojen määrittelyssä tulee myös huomioida valtion myöntämä lisätuki joukkoliikenteelle. Epävarmassa tilanteessa toimenpiteet pitää suunnitella niin, että ne tukevat joukkoliikenteen/kestävän liikkumisen kulkutapaosuuden kasvua, eivät vähennä sitä.”

Koska oli tehty kaksi kannatettua palautusehdotusta, suoritettiin äänestykset. Äänestystavaksi päätettiin nimenhuutoäänestys. Molemmista palautusehdotuksista äänestettiin erikseen.

Äänestys 1

Ne, jotka kannattivat käsittelyn jatkamista, äänestivät JAA ja ne, jotka kannattivat Mithikun tekemää palautusehdotusta äänestivät EI. Suoritetussaa äänestyksessä annettiin 7 JAA-ääntä (Erämaja, Haglund, Pasterstein, Rautava, Rehnström, Rokkanen, Sinisalo) ja 7 EI-ääntä (Aarnio, Hyrkkö, Kantola, Kauppinen, Mithiku, Pasanen, Ylikahri). Puheenjohtaja totesi äänestyksen ratkenneen puheenjohtajan äänellä ja hallituksen päättäneen jatkaa asian käsittelyä.

Äänestys 2

Ne, jotka kannattivat käsittelyn jatkamista, äänestivät JAA ja ne, jotka kannattivat Pasasen tekemää palautusehdotusta äänestivät EI. Suoritetussaa äänestyksessä annettiin 7 JAA-ääntä (Erämaja, Haglund, Pasterstein, Rautava, Rehnström, Rokkanen, Sinisalo) ja 7 EI-ääntä (Aarnio, Hyrkkö, Kantola, Kauppinen, Mithiku, Pasanen, Ylikahri). Puheenjohtaja totesi äänestyksen ratkenneen puheenjohtajan äänellä ja hallituksen päättäneen jatkaa asian käsittelyä.

Muutosehdotus

Käsittelyn aikana Amanda Pasanen ehdotti esittelijän ehdotuksesta poiketen, että poistetaan päätöskohta b). Jäsen Sirpa Kauppinen kannatti Pasasen muutosehdotusta. Koska oli tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotusta, suoritettiin äänestys. Äänestystavaksi päätettiin nimenhuutoäänestys.

Äänestys 3

Ne, jotka kannattivat käsittelyn jatkamista, äänestivät JAA ja ne, jotka kannattivat Pasasen tekemää muutosehdotusta äänestivät EI. Suoritetussaa äänestyksessä annettiin 9 JAA-ääntä (Aarnio, Erämaja, Haglund, Kantola, Pasterstein, Rautava, Rehnström, Rokkanen, Sinisalo) ja 5 EI-ääntä (Hyrkkö, Kauppinen, Mithiku, Pasanen, Ylikahri). Puheenjohtaja totesi esittelijän ehdotuksen voittaneen suoritetun äänestyksen ja tulleen hallituksen päätökseksi.

Päätös

Hallitus päätti

a) että matkalippujen arvonlisäverolliset hinnat ovat liitteessä esitetyn mukaiset; sekä

b) esittää liikenne- ja viestintäministeriölle, että HSL-alueen joukkoliikenteen tarkastusmaksuksi säädetään 100 euroa.

Päätös tarkastettiin kokouksessa.

Liite

Hintaliite: lippujen hinnat vuonna 2021